

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Кафедра української літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

з науково-педагогічної роботи

_____ доц. Гусев С. О.
« _____ » _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ II ПОЛОВИНИ XX СТ.

підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, 03 Гуманітарні науки

спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
035.01 Філологія. Українська мова та література

додаткової спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))
014 Середня освіта (Мова та література (польська))

Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література,
англійська мова
Філологія. Українська мова та література

факультет Філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Вінниця – 2020 рік

Робоча програма «Історії української літератури: Історія української літератури другої половини ХХ ст.» для студентів за спеціальностями 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035.01 Філологія. Українська мова та література, додатковими спеціальностями 014.021 Середня освіта Середня освіта (Мова і література (англійська)), 014.028 Середня освіта (Мова та література (польська)).

Мова навчання українська

«___» _____ 2020 р. __ с.

РОЗРОБНИК: Поляруш Н. С., кандидат філологічних наук, доцент.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української літератури

Протокол від «___» _____ 2020 р. № ___

Завідувач кафедри _____ А. П. Віннічук

«___» _____ 2020 р.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха

Протокол від «___» _____ 2020 р. № ___

Голова НМК _____ Н. І. Кухар

«___» _____ 2020 р.

**1. Опис навчальної дисципліни «Історія української літератури»
розділу «Історії української літератури другої половини ХХ століття»**

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, 03 Гуманітарні науки	Обов'язкова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання –	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література), 035.01 Філологія. Українська мова та література	РІК ПІДГОТОВКИ	
		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 150	Додаткова спеціальність 014.021 Середня освіта Середня освіта (Мова і література (англійська)), 014.028 Середня освіта (Мова та література (польська)) Освітня програма Середня освіта. Українська мова і література, англійська мова, Філологія. Українська мова та література. Середня освіта. Мова та література (польська)	СЕМЕСТР	
		7-й	7-й
		ЛЕКЦІЇ	
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних -4 самостійної роботи студента -4,5</i>	Ступінь вищої освіти бакалавр	48 годин	14 годин
		ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
		32 годин	10 годин
		ЛАБОРАТОРНІ РОБОТИ	
		-	-
		ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ	
		-	-
		САМОСТІЙНА РОБОТА	
70 годин	126 годин		
ВИД КОНТРОЛЮ: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи (%) становить:

для денної форми навчання – 45 % ауд. занять, 55 % самостійної роботи.

для заочної форми навчання – 14,4 % ауд. занять, 85,6% самостійної роботи

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета навчальної дисципліни «Історія української літератури: Історія української літератури другої половини ХХ століття» – сформуванню у студентів цілісне уявлення про український літературний процес означеного періоду, ґрунтуючись на трактуванні його як частини світового літературного контексту, з окремою стильовою та жанровою динамікою і активним простором інтеркультурних взаємозв'язків. Увага загострюється не лише на усталених наукових теоріях розвитку національного мистецтва слова та гіпотезах щодо напрямків аналізу творчості окремих репрезентантів цього процесу, а насамперед на проблемних аспектах розвитку літератури, котрі надають можливість студентам брати безпосередню участь в наукових пошуках на теренах проблематики, характерології, жанрово-стильової динаміки.

2.2. Завдання дисципліни:

- простежити загальні закономірності й логіку розвитку літературного процесу;
- визначити роль художньої літератури в суспільно-політичному житті України;
- простежити особливості фольклорно-літературних взаємин від давнини до сучасності;
- розкрити сутність культурно-історичних феноменів українського письменства, акцентуючи увагу на його визначних постатях і пам'ятках;
- визначити місце української літератури в контексті світової літератури;
- навчити студентів читати, коментувати й аналізувати твори українського письменства.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

- Здатність усно й письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.
- Здатність системно аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, цінувати його культурно-історичні та морально-етичні надбання та сприяти розв'язанню актуальних загальнодержавних і суспільних завдань.
- Здатність до критичного мислення й ціннісно-світоглядної реалізації особистості. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; використання інформаційних і комунікаційних технологій, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність діяти із соціальною відповідальністю, розуміти основні принципи буття людини, природи, суспільства.
- Здатність працювати в команді та автономно.

- Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності, опрацьовувати фахову літературу іноземною мовою.

- Цінування та повага мультикультурності.

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

2.3.2. Фахові компетентності

- Здатність характеризувати загальні властивості літератури як мистецтва слова, закони побудови художнього твору, особливості письменницької праці, літературні стилі, наукові методи і школи в літературознавстві

- Здатність аналізувати основні тенденції розвитку західноєвропейського літературного процесу та української літератури.

- Системні знання про основні періоди розвитку літератури, що

- вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища.

- Здатність організувати і здійснювати навчально-виховний процес з української мови і літератури та англійської мови.

- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

- Здатність до ведення ділової комунікації усно і письмово.

- Готовність здійснювати перевірку реального педагогічного процесу відповідно до схвалених планів, норм і вимог, інструкцій та рішень; здатність спілкуватися з експертами з інших галузей.

- Здатність послуговуватися різноплановими методами і способами перевірки знань з української літератури

- Уміння організувати різні види перевірки знань, умінь і навичок суб'єктів навчально-виховного процесу; розробка системи діагностування творчих задатків.

2.4. Програмні результати навчання

- Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

- Аналізувати головні тенденції історичного розвитку українського народу, аргументувати свої погляди на дискусійні моменти української історії та сучасного суспільного життя.

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

- Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

- Демонструвати розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства.

- Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

- Використовувати іноземну мову для організації ефективної міжкультурної комунікації.

- Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.
- Використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності.
- Знати історію української та західноєвропейської літератури.
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
- Володіти різноплановими методами і способами перевірки знань з української літератури.
- Організовувати різні форми і способи навчальної, навчально-методичної, наукової, творчої та інших видів діяльності, які стосуються філології чи педагогіки.
- Здатність управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня.
- Аналізувати стан і можливості поліпшення педагогічного процесу та відповідного освітнього середовища в закладах загальної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Художні пошуки української поезії 60-80-х рр. ХХ ст.

ТЕМА 1. Літературно-мистецьке життя 60–80-х рр. ХХ ст. Шістдесятництво.

Інформаційний обсяг теми. Тимчасове послаблення режимного контролю над художньою літературою у другій половині 50-х років – на початку 60-х. спроби відновлення естетичних категорій (М. Рильський, стаття «Краса», збірка «Троянди й виноград», 1957). Політична реабілітація репресованих письменників, цензурований друк творів М. Зерова, Г. Косинки, М. Куліша та ін. Звільнення з місць ув'язнення Б. Антоненка-Давидовича, В. Гжицького, З. Тулуб та ін., намагання модернізувати «соцреалізм» тезою про внутрішнє «розмаїття» його стильових течій (Л. Новиченко, С. Крижанівський). Вплив «шістдесятництва» на письменників старшого покоління. Особливості «третього цвітіння» М. Рильського (збірки «Далекі небосхили», «В затінку жайвора», «Зимові записи»), прояснення медитативної лірики В. Мисика (збірки «Борозни», «Верховіття», «Чорнотроп»), Л. Первомайського (збірки «Уроки поезії», «Древо пізнання», «Вчора і завтра»), І. Муратова (збірки «Розчахнута брама», «Осінні сурми», «Надвечірні птахи», «Мить і вічність»), повернення до періоду «бури і натиску» у творчості М. Бажана (збірки «Чотири оповідання про надію», «Карби»), тяжіння до архетипічного мислення у ліриці А. Малишка (збірки «Дорога під яворами», «Синій літопис», «Серпень душі моєї»). Переоцінка національної історії та долі українського письменства у поемі «Розстріляне безсмертя» та автобіографічному романі «Третя Рота» В. Сосюри. Творча драма П. Тичини як поета тоталітарної системи, осмислення проблем доцільності людського життя у поемі «Срібні ночі».

«Шістдесятники» – умовна назва широкого культурологічного руху, зумовленого «хрущовською відлигою» та загальною естетичною переорієнтацією літератури; подолання ілюзій «гуманного соціалізму». Вплив на формування свідомості «шістдесятників» реабілітації репресованої творчої інтелігенції, перекладів західноєвропейської та американської літератур (Е. Хемінгуей, Г. Бель, Т. Манн, Л. Арагон, П. Елюар, Г. Лорка та ін.). Діяльність Клубу творчої молоді (кінець 1959-1963) у Києві, «Проліска» (1962) у Львові тощо. Участь у цьому русі молодих письменників, їхнє ставлення до класики, взаємини із старшими письменниками. Роль літературних критиків (І. Дзюба, І. Світличний, М. Коцюбинська, В. Івасенко та ін.) у динаміці «шістдесятництва».

Яскраві поетичні дебюти у періодиці. «Неонародницька» концепція лірики В. Симоненка, поєднання публіцистичного дискурсу з традиційною поетикою (збірки «Тиша і грім» (1962); «Земне тяжіння» (1964)).

Планетарність художнього мислення, громадянськість і гострота соціального бачення поезії М. Вінграновського (збірка «Атомні прелюди»). Метафоричні осяяння І. Драча (збірки «Соняшник», «Протуберанці серця»), рух до іманентних основ поезії (збірка «Балади буднів»), поєднання інтелектуального темпоритму техногенної доби із фольклорними моделями світовідчування. Приєднання до «шістдесятників» Д. Павличка (збірка

«Гранослов»), активна участь у «шістдесятницькому» русі Л. Костенко (збірка «Мандрівка в молодість»).

Оновлення української прози. Актуалізація «химерної» прози: повість «Маслини», роман «Катастрофа», збірка оповідань «Білий кінь Шептало» В. Дрозда. Яскраві дебюти Вал. Шевчука, Є. Гуцала, Ю. Щербака, Гр. Тютюнника та ін.

Невдалі спроби «шістдесятників» у поєднанні естетичних критеріїв із «соцреалістичними» мотивами (збірки «Київське небо», «Корінь і крона», «Американський зошит» І. Драча), або згармоніювання їх (Б. Олійник, Д. Павличко та ін.). перехід Л. Костенко на опозиційну площину щодо «соцреалізму». Неореалістична манера Гр. Тютюнника. Резонанс збірок його оповідань «Зав'язь» та «Деревій». Своєрідність його прози (збірки новел «Батьківські дороги», «Крайнебо», «Коріння», повісті «Климко», «Облога», «Вогник далеко в степу»).

Дисидентський рух в Україні, причини його виникнення, особливості та перебіг. Участь у ньому письменників. Спроба порозумітися із владними структурами, обстоювання правозахисних принципів. Поява «самвидаву» та епістолярної літератури як форми протесту проти режиму після репресій 1965 року. Арешти 1972 року, заслання у концентраційні табори (Мордовія, Перм) та на поселення (Колима, Алтай тощо). Участь дисидентів (М. Руденко та ін.) у формуванні Української Гельсінської групи (УГГ). Гурт І. Світличного – основний склад українських дисидентів. Їхня опозиція щодо «соцреалізму»: «в'язнична» лірика І. Світличного, М. Руденка, М. Осадчого, Є. Сверстюка та ін. Творчість і трагічна доля В. Стуса за умов комуністичного режиму. Традиція «в'язничної» лірики в українській літературі. Культура метафори І. Калинця: збірки «Пробуджена муза» та «Невольничча муза». Поезія Т. Мельничука (збірка «Князь роси»).

Криза «соцреалізму». Прорив його нормативів історичним романом у віршах «Маруся Чурай» і рядом збірок Л. Костенко: «Над берегами вічної ріки», «Неповторність», «Сад нетанучих скульптур». Інтелектуальний пафос її лірики. Інтимні медитації М. Вінграновського («Київ», «Губами теплими і оком золотим»). Повернення до джерел етногенетичної пам'яті І. Драча (збірки «Шабля і хустина», «Теліжинці») після попередніх (70-ті роки) експериментувань над драматичними поемами («Дума про вчителя», «Соловейко-Сольвейг», «Зоря і смерть Павла Неруди»), духовне прозріння у поемі-мозаїці «Чорнобильська мадонна». Соціально-філософська проблематика Д. Павличка (збірка «Спіраль», «Поеми і притчі») – новий крок після натурфілософської збірки «Сонети подільської осені» та збірки інтимної лірики «Таємниця твого обличчя». Вірність Б. Олійника «соцреалізму», суперечність творчої вдачі поета у намаганні сполучити високе мистецтво з нормами «соцреалізму» (поєми «Дорога», «Рух», «Доля», «Урок», «У дзеркалі слова», «Сім», «Пришестя»). Стрімке входження П. Мовчана у літературу, збагачення її філософічною лірикою (збірки «Пам'ять», «Голос», «Жолудь», «Календар», «Світло», «Хрест» та ін.). Елегійні мотиви І. Жиленко, шляхетні медитації Л. Талалая, психологічна стилістика В. Забаштанського.

Переосмислення минулого у романах і повістях А. Дімарова («Попіл Клауса», «В тіні Сталіна») та Ю. Мушкетика («Яса», «Літній лебідь на зимовому березі»). Проблема митця у романі «Сторонець» Р. Андріяшика та ін.

ТЕМА 2. Творчість Андрія Малишка.

Інформаційний обсяг теми. А. Малишко – самобутній поет-лірик, автор багатьох поезій, що набули статусу «народних пісень». Життєвий і творчих шлях митця. Становлення й зростання мистецького таланту А. Малишка в умовах репресій 30-х рр. Збірки поезій «Батьківщина» (1936), «Лірика», «З книги життя» (обидві – 1938) та ін. Колізії концепту «Україна» в поетичних творах А. Малишка. Історичне минуле народу в циклі «Запорожці», поемах «Ярина», «Кармалюк», «Дума про козака Данила». Листування з М. Рильським.

Творчість часу воєнних лихоліть: збірки «Україно моя!» (1942), «Слово о полку», «Битва» (обидві – 1943) та ін. Закличне звучання поезії, трагічні картини поневоленої загарбниками України. Епічна широта зображення, патріотизм, ліричне звучання циклу «Україно моя!». Образ ліричного героя. Монолог-звернення до України, віра в перемогу над ворогом. Багатство поетичної мови, ємкість і пластичність образів, художніх деталей. Роль риторичних звертань і запитань, що творять яскравий, зримий образ Батьківщини. Глибина почуттів в інтимній ліриці: «Ти мене накличешся ночами...», «Я тебе вимріяв, ніжну і жагучу».

Ідейна заданість поезії періоду повоєнних випробувань, пов'язаних зі сталінським наступом на українську культуру: збірки «Ярославна» (1946) і «Весняна книга» (1949); охудожнення ідеологічних міфів у збірках «За синім морем» (1950), «Дарунки вождю» (1952), «Книга братів» (1954).

Піднесення поезії А. Малишка останнього десятиліття: збірки «Серце моєї матері» (1959), «Полудень віку» (1960), «Віщий голос» (1961), «Прозорість» (1962), «Дорога під яворами» (1964), «Рута» (1966), «Серпень душі моєї» (1970). Поглиблення філософського звучання творів, звернення до медитативної лірики. Мотиви обов'язку людини, митця перед народом («Поезії», «Роздум», «Чи встигну я цей камінь обтесати», «Заборгував тобі я, чорний хлібе...»), відповідальності перед минулим і майбутнім («Приходять предки», «Плуг»), осуду сталінщини («Балада про чорні піджаки», «Весілля»), гуманістичного заперечення гвалтівного тиску науково-технічного прогресу на людину («Прохання», «Антитези») і водночас єдності її з природою («Скарга ромашки», «Я – небо», «Я корчуватий без...», «Ми – сірі гуси в хмарі»). Пісенний потенціал Малишкової лірики, класичні вишукані тексти «Знову цвітуть каштани», «Вечірніх вогнів», «Пісні про рушник», «Пісні про вчительку», «Стежини» тощо. Творча співдружність з композиторами П. Майбородою, О. Білашем та ін.

Глибокий ліризм, емоційність, фольклорна закоріненість образів, тяжіння до філософських узагальнень, досконалість віршованих форм – особливості індивідуального стилю поета.

Публіцистична та літературно-критична спадщина («Думки про поезію», 1959, ін.). Перекладацька діяльність.

ТЕМА 3. Творчість Дмитра Павличка.

Інформаційний обсяг теми.

Дмитро Павличко (нар. 1929). Поет, чутливий до найгостріших проблем сучасності. Основні риси поезій: громадянська пристрасність, емоційна наснаженість думки, глибинні роздуми про любов і ненависть, добро і зло, вічність і сьогодення. Поєднання у творчій манері надбань класичної поезії,

здобутків шістдесятництва та новітніх європейських віянь. Драматична доля збірки «Правда кличе!» (1958). Мотиви осуду тоталітаризму («Коли помер кривавий Торквемада», «Господь умер, чертог його порожній»), соціальної несправедливості, що панує у суспільстві («Лист прибиральниці до поета»). Любов до рідної мови, гнів, осуд її зрадників («О слово рідне, хто без тебе я?», «Ти зрікся мови рідної» (1955), «Якби я втратив очі, Україно...» (1956)). Штампи «соцреалізму» у наступних поетичних збірках: «Днина» (1960), «На чатах» (1961), «Пальмові віть» (1962) та ін. Етапність збірки «Гранослов» (1968) у творчому самовизначенні поета. Синтез ліризму й інтелектуалізму, поєднання художньої деталі, конкретики з широким узагальнюючим звучанням образу. Поетизація людських почуттів і переживань («Кохання», «Вірність», «Суть»), реалій довкілля («Лоша», «Хліб», «Виноградник»). Філософічність осмислення образів природи у циклі «Литовський ліс» («Все так, як у Чурльоніса», «Питають сосни, де я мешкаю»). Постаті Т. Шевченка (цикл «Учителям і друзям») і М. Рильського (цикл «Гранослов»). Поетичний портрет І. Франка у творах різних років (цикл «Іван Франко», «На етапі», «Франкова криниця») та збірці «Задивлений у будущину» (1986). Засвоєння автором художньо-філософського досвіду великих попередників, уроків їхнього патріотизму та громадянської мужності. Натурфілософія збірки «Сонети подільської осені» (1973).

Збірка інтимної лірики «Таємниця твого обличчя» (1979). Розуміння любові як найвищої життєвої цінності. Драматизм і цілісність почуттів. Образи коханої, жінки («Ніч була ясна, я стежками біг», «Моя любове, ти – як Бог...», «Дівочих непорочних ліній», «Не бійся сивин моєї» та ін.). осмислення феномену кохання у збірці еротичної лірики «Золоте ябко» (1999). Продовження традицій І. Франка (збірка «Зів'яле листя») і світової еротичної поезії.

Соціально-філософська проблематика збірок «Спіраль» (1984) і «Ялівець» (1989), циклів «Без помсти і крові» та «Перебудовні стриптизи» (1991). Гострота реакції поета на деформаційні процеси у суспільстві, злочини проти людини і народу, сподівання на відродження України. Змістове й формальне експериментаторство Д. Павличка: схильність до натурфілософських медитацій, інтонаційне розмаїття, афористичність, тяжіння до розхитування твердих жанрових форм («білі сонети») і водночас увага до канонічної строфіки (до того ж сонета, включаючи антологію перекладів кращих взірців сонетного жанру у світовій літературі, до рубаїв, притч та ін.). Пісенна творчість Д. Павличка – вершина його ліричного потенціалу. «Два кольори» – одна із найпопулярніших українських пісень, врівні з «Я стуживсь, мила, за тобою...». Народність образної системи, філософське звучання пісень.

Широта проблемно-тематичного діапазону поезії останнього п'ятнадцятиріччя. Збірка «Покаянні псалми» (1994). Щирість і відвертість поетової сповіді. Осуд минулих помилок, прагнення спокутувати їх любов'ю до України, служінням народові. Біблійні мотиви та образи у творах. Лірико-медитативний характер віршів.

Збірка «За нас» (1995, 2004). Громадянський пафос поезії. Осуд війни у Чечні. Перегук із поемою Т. Шевченка «Кавказ».

Образ України у час її поневолення та боротьби за становлення як суверенної держави у збірці «Ностальгія» (1998). Провідний мотив творів –

мотив свободи: і особистої, і національної, й інших народів (цикли «Пісні печалі», «Бабин Яр (реквієм)», «Білоруси живі!», «Словацький хрест», «За нас»). Історичні ретроспекції (цикли «Скіфські балади», «Пісня про Богдана»). Засудження яничарства, зрадництва, уславлення борців за волю. Гнівна критика ментальних вад українства, що стають на перешкоді державотворчих устремлінь уже вільної нації у поемі «Ностальгія». Образ розп'яття у збірці.

Перекладацька діяльність. Публікація унікальних індивідуальних антологій «Світовий сонет» (1983), «Шекспірові сонети» (1998).

Літературознавчі і критичні праці, зібрані у книгах «Магістралями слова» (1977), «Над глибинами» (1984), «Біля мужнього світла» (1988).

Громадсько-політична і дипломатична діяльність Д. Павличка, спрямована на утвердження України як незалежної та суверенної держави.

ТЕМА 4. Творчість Василя Симоненка.

Інформаційний обсяг теми. В. Симоненко – яскрава творча індивідуальність з плеяди «шістдесятників». Життєва і творча біографія письменника – «витязя молоді української поезії» (О. Гончар). Трагічна доля митця і його посмертна слава. Спроби влади у 60-і роки «радянлізувати» В. Симоненка, а у 70-ті роки замовчати його творчість.

Зрілість думок і справжність почуттів ліричного героя єдиної прижиттєвої збірки поета «Тиша і грім» (1962). Філософське осмислення буття – природи, людини та суспільства, органічний сплав громадянської лірики та інтимних почуттів, посилення іронічно-сатиричного струменя у його посмертній збірці «Земне тяжіння» (1964), препарованій, як і наступні видання «Поезії» (1964), «Лебеді материнства» (1981), владою. «Берег чекань» (1965, 1973) – видана за кордоном книга, куди увійшли вірші, спотворені радянською цензурою та заборонені в УРСР.

Поетичний світ В. Симоненка, спрямований на звичайну людину з її болем і тривогами, пройнятий протестом проти безглуздя епохи і порожнечі людського існування, нетерпимістю до неправди, прагненням пробудити гідність і національну свідомість українців.

Україна – провідний образ художньої спадщини поета. Відживлення поневоленого національного почуття у віршах, що утверджують безсмертя народу, силу синівської любові до рідної землі («Україні», «Задивляюсь у твої зіниці», «Де зараз ви, кати мого народу?», «О земле з переораним чолом» та ін.). образність і народнопоетична основа поезії «Лебеді материнства». Зв'язок ліричного героя з матір'ю-Україною. Музичне озвучення. Суголосність з творами М. Рильського, В. Сосюри.

Мотив місця поета у житті суспільства й ідея безкорисливого служіння вітчизні у поезії «Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок...». Близькість до творів Т. Шевченка та І. Франка.

Політична лірика В. Симоненка антитоталітарного спрямування («Курдському братові», «Гранітні обеліски як медузи», «Монархи», «Брама замку Стюарт», «Балада про зайшого чоловіка», «Хор старійшин з поеми «Фікція»).

«Казка про Дурила» як зразок політичної сатири. Алегоричність розповіді. Використання сатиричних засобів у викритті антилюдського сталінського режиму. Дитячі казки з підтекстом «Цар Плаксій та Лоскотон» (1963), «Подорож у країну Навпаки» (1964). Соціальна загостреність сатирично-гумористичних творів («До

папуг», «Догматики», «Суд», «Містиків»), епітафій («Мандрівка по цвинтарю»), байок («Мудра Паляниця», «Хміль на дубі», «Вовк-миротворець»).

Реабілітація гуманістичної ідеї цінності кожного людського життя у віршах «Ти знаєш, що ти – людина» – своєрідному маніфесті «шістдесятників», «Я... Поет». Протест проти приниження людини праці («Злодій», «Дума про щастя», «Піч») й утвердження безсмертя простої людини («Дід умер», «Баба Онися», «Перший»).

Неповторність поетичного вислову при змалюванні образу матері («Одинока матір», «Лебеді материнства», «Матері», «Скільки не судилося страждати»).

Юнацька чистота, глибина почуттів і ніжна пристрасть ліричного героя у творах інтимної лірики («Я тобі галантно не вклонюся», «Вона прийшла», «Є в коханні і будні, і свята», «Там, у степу, схрестилися дороги»).

Збірка оповідань і новел «Вино з троянд» (1965). Широта тематики, реалізм і психологізм у змалюванні картин життя. Щоденник «Окрайці думок», уперше опублікований за кордоном, – точне діагностування «больових» точок суспільства.

Літературно-мистецькі статті, присвячені, зокрема, творчості І. Драча та Л. Костенко. Роль і місце В. Симоненка у процесі відродження української літератури. Художні ознаки його творчості: широта тематичних обріїв, різноманітність жанрів і художніх форм, простота строфічної будови вірша, ощадність і експресія поетичного слова, єдність громадянських і особистих мотивів, публіцистичності і ліризму.

ТЕМА 5. Ліна Костенко.

Інформаційний обсяг теми. Ліна Костенко – знакова постать української літератури другої половини ХХ ст., безкомпромісна і неповторна поетеса. Зорієнтованість на високу духовність і моральну відповідальність перед Україною. Складний шлях у літературу. Основні змістові пласти творчості: історія, пам'ять, зв'язок часових координат, творчість як духовний вимір, сила духу і жертвність митця, місце людини у природі і космічній ієрархії, розділене і нерозділене кохання. Особливості ідіостилу: внутрішній драматизм, філософська заглибленість, апелювання до глибинних народнопоетичних уявлень, довершеність форми, потужний струмінь ліризму, афористичність.

Перші збірки «Проміння землі» (1957), «Вітрила» (1958), «Мандрівки серця» (1961), шістнадцять років вимушеного мовчання і драматична доля збірок «Зоряний інтеграл» (1963) та «Княжа гора» (1972). Епохальний характер збірок «Над берегами вічної ріки» (1977), «Неповторність» (1980), «Сад нетанучих скульптур» (1987), «Вибране» (1989).

Духовна автобіографія Ліни Костенко у поемі «Циганська муза». Життєва і творча драма поетеси Папуші – представниці поневоленого народу.

Поема-балада «Скіфська одіссея». Історична основа твору. Прийом подорожі як спосіб розкриття краси і величі світу прадавнього минулого України. Інтонанційна різноманітність оповіді.

Проблеми відповідальності митця перед своїм талантом і народом, митця і влади у драматичній поемі «Сніг у Флоренції». Образи Старого і Флорентійця як дві іпостасі скульптора Джованфранческо Русичі. Символічний образ статуї зі снігу, алюзії у творі.

Драматична поема «Дума про братів неазовських». Своєрідність інтерпретації народної думи «Втеча трьох братів із города Азова, з турецької неволі» («Три брати азовські»). Образи гетьмана Павлюка і Томиленка. Етичний максималізм козака Сахна Черняка. Багатоплановість сюжету. Специфіка авторської розповіді, коментарі, ремарки.

Роман у віршах «Маруся Чурай» (1979). Сюжетна схема роману, полеміка Ліни Костенко з попередніми художніми рецепціями легендарної історії Марусі Чураївни. Багатопроблемність твору, філософічність роздумів про людину і час, настроєвість ліро-психологічних заглиблень. Розмаїтість людських характерів, майстерність їхньої соціально-психологічної індивідуалізації. Образ Марусі Чурай. Трагедія особистості і драма митця. Мотив вірності і зради на особистісному та національному рівні.

Панорамність та епічний потенціал роману у віршах «Берестечко» (1999) – твору-попередження про необхідність об'єднання українців для вирішення націє- і державотворчих завдань. Історична основа, проблематика роману. Критика рабського комплексу малоросійства. Психологізм образу Богдана Хмельницького. Монологічна форма викладу.

Європейське визнання творчості Ліни Костенко: присудження у 1994 р. престижної італійської премії імені Франческо Петрарки за цикл «Інкустації». Лаконічність і афористичність мініатюр – трагічно-іронічних рефлексій на складні проблеми радянського суспільства і всього людства.

Ліна Костенко як еталон для кількох генерацій українських поетів. Публіцистика, відкрита лекція «Гуманітарна аура, або Дефект головного дзеркала». Особливості ідіостилю Ліни Костенко, її місце і роль у сучасному літературному процесі.

ТЕМА 6. Микола Вінграновський.

Інформаційний обсяг теми. Поет-шістдесятник, прозаїк, сценарист, кінорежисер, кіноактор. Вплив О. Довженка на становлення творчої індивідуальності митця.

Поетичний дебют 1957 р. Добірка віршів у г. «Літературна Україна» (1961), перша збірка «Атомні прелюди» (1962), що викликали суспільний резонанс і неоднозначні відгуки критики. Заперечення ідеологічної схоластики й уніфікованості людини тогочасної поезії, пошуки нової естетики, національна виразність, громадянська пристрасть і комізм, неоромантична патетика і фольклорна закоріненість творів, метафоризація художнього мислення. Основні мотиви.

Зниження публіцистичного тону, суб'єктивність сприйняття естетизованого світу природи у збірці «Сто поезій» (1967), що зазнала цензурних втручань. Вираження народного ідеалу земного щастя у поемі «Гайавата», її зорієнтованість на однойменний твір Г.-У. Лонгорелло. Драматизм почуттів, відхід від загальносуспільної тематики до мікросвіту людської душі та натурфілософії у «тихій» поезії М. Вінграновського 70-80-х років. Збірки «На срібнім березі» (1980), «Київ» (1982), «Губами теплими і оком золотим» (1984). Розмаїтість жанрів і віршових форм: сонет і елегія, романс і станси, гекзаметр і елегійний дистих, верлібр і хоку тощо. Своєрідність інтимної лірики поета (збірка «Цю жінку я люблю», 1990). Безперервність ліричного сюжету його книг.

«Навдивовижу поетична» (І. Дзюба) проза письменника. Довженківська стилістика ранніх повістей «Світ без війни» (1958) і «Президент» (1960). Повісті «Первінка» (1971), «Сіроманець» (1977), «В глибині дощів» (1979),

«Літо на Десні» (1983), «Кінь на вечірній зорі» (1987). Аналітизм, ліризм і романтична піднесеність, гумористично-іронічна тональність творів, їх «кінематографічність» і «біографічність». Образ героя-підлітка. Суголосність творам О. Довженка («Літо на Десні» – «Зачарована Десна») і Гр. Тютюнника («Облога», «Климко», «Вогник далеко в степу»). Розвиток «химерної лінії в українській прозі («Сіроманець»).

Осмислення трагічних подій національної історії у романі «Северин Наливайко» (1966), високо оціненому сучасною критикою. Жанрова своєрідність твору, його «химерність». Вплив поетики кіномистецтва. Постать головного героя Северина Наливайка – улюбленого історичного діяча автора.

Спогади про О. Довженка («Рік з Довженком», 1975).

Робота у кіно як актора (дебютна роль Івана Орлюка – головного героя фільму «Повість полум'яних літ» за сценарієм О. Довженка, 1961) і режисера: фільми художні («Дума про Британку» – за трагедією Ю. Яновського, 1969; «Климко» – за творами Гр. Тютюнника, 1984; та ін.) і документальні («Слово про Андрія Малишка», «Довженко. Щоденник 1941-1945 рр.» та ін.).

ТЕМА 7. Іван Драч.

Інформаційний обсяг теми. І. Драч – реформатор української поезії. Пошуки у галузі змісту і форми поетичного слова: «Художнику – немає скучних норм. Він – норма сам, він сам в своєму стилі». Особливості художнього мислення письменника: насичений ланцюг асоціацій; прозорі образи, глибоко закорінені у фольклорну традицію, водночас складні метафори і багаторівневі символи; поєднання філософичності і буденних картин з глибоко прихованим підтекстом.

Ранній період творчості (1961-1972): поема «Ніж у сонці» (1961), збірки «Соняшник» (1962), «Протуберанці серця» (1965), «Балада буднів» (1967), «До джерела» (1972). Актуальність тематики, новизна метафоричної образності і поетичної форми. Обстоювання естетики модернізму, романтичний стиль письма.

Данина ідеологічним стереотипам і водночас морально-філософське осмислення національної трагедії українців доби тоталітаризму у «феєричній трагедії», «Ніж у сонці». Образ України і Сонця. Постать ліричного героя.

Новаторство у жанрі балади – одному з найбільш улюблених жанрів письменника. Використання прийому «подиву» як засобу пізнання, асоціативність і незвичність описів, ситуацій, образності: «Балада золотої Цибулі», «Балада про соняшник», «Крила».

Мотив духовного, морального забезпечення науково-технічного прогресу («Балада ДНК...», «Балада про кібернетичний собор», «На дні роси...»).

Проблема людини як неповторної особистості, центру світобудови. Поетизація праці, бажання возвеличити людину, що творить добро, її високі морально-етичні якості як основа будь-якої творчої діяльності («Балада про Сар'янів та Ван-Гогів», цикл «Мачинка», «Етюд про хліб», «Балада про батька»).

Всеосяжність мистецтва слова і мистецтва взагалі, його художня цінність і етична вага, значення у формуванні свідомості людства, відповідальність митця перед народом і власним сумлінням («Стоколос», «Перо і меч», «Мовчання Стефаника» та ін.). Образ Шевченка як захисника народу, його духовної опори у поемі-симфонії «Смерть Шевченка». Своєрідність композиції твору.

Інтимна лірика, поетичне змалювання одвічних почуттів, радощі і драми кохання, фольклорне забарвлення й емоційність у творах «Балада про мою дівчину», «Дід Любимене-непокинъ», «Поема для жіночого голосу».

Період мистецької самореалізації (1973-1986): збірки «Сонячний фенікс» (1978), «Сонце і слово» (1979), «Шабля і хустина» (1981), «Теліжинці» (1985). Образне і жанрове багатство, палітра естетичних відкриттів, утвердження на засадах неомодерністського стилю.

Співвідношення творчого начала та особистої долі у драматичній поемі «Соловейко-Сольвейг» (1978). Історія становлення митця й усвідомлення свого найголовнішого призначення – бути жінкою, матір'ю через еволюцію характеру Марини Турчин.

Роздуми над сутністю людського існування, над високим покликанням людини у світі, національними витоками як важливої духовної опори, над природою духовності і бездуховності: «Реквієм Павлові Тичині», цикл віршів про Г. Сковороду, «Василеві Симоненкові», «Марія з України», «№ 62276: від Освенціма до Чорнобильської атомної», «Балада роду».

Поступки офіційній ідеології у віршах збірок «Корінь і крона» (1974), «Київське небо» (1976), «Американський зошит» (1980).

Глибоке розкриття народного характеру у збірці «Теліженці», присвяченій землякам поета.

Зрілий період творчості (від 1986 р.): збірки «Храм сонця» (1988), «Лист до калини» (1994), «Вогонь з попелу» (1995), «Сізіфів меч» (1999). Звернення до гострих проблем сучасності і досвіду історії. Синтез глобальних, загальнолюдських проблем – і глибоко особистісного. Осуд репресій («Куди йдемо?..»), «Шворня забив...»), «Пам'ятник ночі»), духовних виразок суспільства («Тінь», «Ода чесному боягузові») у позацензурних творах 60-х років, що поширювалися у списках. Злободенні, часом іронічні вірші на теми національного життя («Повертаючись з Праги», «Вірш, прочитаний на Із'їзді Руху», «Український regretum mobile, або Машина української незалежності», «Я п'ять років займався політикою»), роздуми над уроками ближнього чи далекого минулого («Биківня», «Йосип Сліпий», «Батурин», «Розмова з бабою Історією»). Шевченкіана поета («Моя Шевченкіана», «На Шевченкові роковини 1994 року»).

Поема «Чорнобильська Мадонна» (1988). Жанрова специфіка твору. Мозаїчність композиції. Ідея зв'язку історичного минулого, сучасного та майбутнього народу, відповідальність за розвиток історії у загальнолюдських масштабах і у суто національному вимірі. Високий гуманізм поеми. Поліфонічність образу мадонни. Новаторське переосмислення образу матері, втілення у ньому загальнолюдських гуманістичних норма моралі. Біблійно-християнська символіка.

Робота у кіно (фільми за сценаріями письменника «Камінний хрест», «Пропала грамота», «Зона» та ін.) і театрі. Книжка літературно-критичних статей і есе «Духовний меч» (1983).

Роль І. Драча – громадського діяча і політика – у виборенні державної незалежності України. Місце письменника у сучасному літературному процесі, вплив на його подальший розвиток.

ТЕМА 8. Борис Олійник.

Інформаційний обсяг теми. Життєвий і творчий шлях митця. Перші збірки: «Б'ють у крицю ковалі» (1962), «Двадцятий вал» (1964), «Вибір» (1965). Пафос боротьби, завзяття, максималізм віршів.

Вірш «Вибір». Морально-етичні категорії у поетичному світі Бориса Олійника. Поема «Урок» (1975), в основі якої виховна бесіда батька з сином. Виразно дидактичний вірш «В оборону хліба». «Пісня про матір»: образ матері як утвердження етичної норми. Твори, присвячені материнській темі: «Ялинка», «Диптих», «Мати сіяла сон...», «Мати наша – сивая горлиця», «Мамо, вечір догоря», «Стою на землі», «Та було у матері чотири сини».

Основні образно-стильові площини. Місце поета в сучасному літературному процесі відродження української літератури.

ТЕМА 9. Василь Стус.

Інформаційний обсяг теми. Коротке і яскраве життя В. Стуса – приклад служіння поета-«шістдесятника» високим ідеалам. Трагічна доля письменника-патріота за умов комуністичного режиму. Його стрімка еволюція від культурологічних позицій «шістдесятництва» до свідомості послідовного правозахисника, до націєцентричного світобачення та гуманістичного екзистенціалізму. Участь у дисидентському русі, у боротьбі за відродження духовності, національні та демократичні права людини. Переслідування і заборона друкуватися. Арешти й перебування у таборах, розвиток традицій української «в'язничної» лірики, загибель у карцері.

Осмислена опозиція В. Стуса нормативам «соціалістичного реалізму». Обґрунтування принципів «естетики страждання» як шляху подолання абсурду буття. Визначення концептуального кредо митця у вірші «Молодий Гете»: основне ідейне джерело – усвідомлення й органічне володіння внутрішньою свободою, безперервна емоційна «відкритість» життю.

Найважливіші видання за рубежом: «Зимові дерева» (Брюсель, 1970), «Свіча в свічаді» (Мюнхен, 1977), «Палімпсести» (Мюнхен, 1986), «Веселий цвинтар» (Варшава, 1990) і найповніше видання в Україні: «Твори» у чотирьох томах, шести книга (Львів, 1994-1997).

Дебютна збірка «Круговерть», що відбила світорозуміння «шістдесятників». Подальший рух лірики В. Стуса від експериментаторського формотворення («Зимові дерева») до загостреної іронії, вишуканої семантичної гри («Веселий цвинтар») та заглиблення в екзистенціальну проблематику («Палімпсести»). Верлібровий характер збірки «Птах душі», вилученої кадебістами.

Мотиви патріотизму, осуду тоталітаризму, абсурду радянської дійсності; своєрідність і неоднозначність сприйняття образ України: гаряча любов до рідної землі, гостре почуття ностальгії – гнівне несприйняття покори, пасивності, байдужості народу; розвиток у ліриці традицій Т. Шевченка, П. Куліша, І. Франка у відтворенні образу України, глибоко особистісне його сприйняття поетом: «О земле втрачена, явися...», «За мною Київ тягнеться у снах», «На колимськiм морозі калина», «Присмеркові сутінки опали», «Довкола мене цвинтар душ», «Тагіл. Зима. Шістдесят перший рік», «Ось вам сонце», «Яка нестерпна рідна чужина» та ін. Яскраве розкриття світу ліричного героя – борця за волю України у віршах «Верни до мене, пам'яте моя», «Верстаю шлях по вимерзлій пустелі» та ін.

Історіософські візії митця («За літописом Самовидця», «Сто років як сконала Січ», «Трени М. Г. Чернишевського»). Екзистенціальна проблематика у творах «В мені уже народжується Бог», «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе», «Господи, гніву пречистого», «У цьому полі, синьому, як льон», «Як добре те, що смерті не боюсь я» та ін.

Мотиви інтимної лірики. Туга за Батьківщиною, за рідними та близькими («Весь обшир мій – чотири на чотири», «У порожній кімнаті», «Вберино білу сукню», «Весняний вечір. Молоді тумани», «Наснилося, з розлуки наверхлося», «На Колімі запахло чебрецем»).

Новаторський характер поезії В. Стуса. Органічний синтез народнопоетичної творчості, досвіду українського письменства з досягненнями світової модерної літератури, ліричного з інтелектуальним, реалістичного з ірраціональним в образній системі. Проблемно-тематичне, жанрове й образне багатство творчості. Філософізм світобачення та світосприйняття. Риси екзистенціалізму, біблійні образи та мотиви. Поєднання особистісного, національного та загальнолюдського. Широта діапазону поетичного мислення.

Літературно-критична діяльність. Дослідження творчості П. Тичини («Феномен доби») і В. Свідзинського («Зникне розцвітання»). Публіцистика. Перекладацтво.

Творчість В. Стуса у контексті української та світової літератури. Висунення на присудження Нобелівської премії як всесвітнє визнання його поетичного таланту. Присвоєння звання «Героя України» (2005). Вплив на подальший розвиток вітчизняної літератури, культури та духовності.

ТЕМА 10. Поети «Нью-Йоркської групи».

Інформаційний обсяг теми. Пошуки творчої еміграції на теренах Америки: подолання кризи українського письменства, уникання прямолінійних заангажованих мотивів, переосмислення досвіду світової модерністської та авангардистської лірики при збереженні зв'язків з етногенетичною пам'яттю свого народу. Виникнення на цій основі «нью-йоркської групи» (Б. Рубчак, Б. Бойчук, Ю. Тарнавський, Віра Вовк, Емма Андіївська, Патриція Килина та ін.).

Тяжіння до поезики сюрреалізму, до філологічної гри в поезії Б. Рубчака (збірки «Камінний сад», 1956; «Промениста зрада», 1960; «Дівчині без країни», 1963; «Особиста Клію», 1967); «Марену топити», 1983.

Врівноваження модерного, урбанізованого мислення мотивами платонічного кохання на лоні природи в доробку Б. Бойчука (збірки «Час болю», 1957; «Спомини любові», 1963; «Вірші для Мехіко», 1964; «Мандрівка тіл», 1967; «Вірші, вибрані й передостанні», 1976 та ін.). жорстокуватий раціоналізм поетичної рефлексії Ю. Тарнавського, позначений впливом філософії екзистенціалізму (збірки «Життя в місті», 1956; «Пополудні в Покіпсі», 1960; «Ідеалізована біографія», 1964; «Спомини», 1964; «Без Еспанії», 1969; «Поезії про ніщо і інші поезії на ту саму тему», 1970; «Ось, як я видужую», 1978 та ін.), прозові (роман «Шляхи», 1961) і драматичні («бх0», 1998) твори.

Завзяття словотворчого експериментарства, пошуки несподіваних формотворчих ефектів у сюрреалістичній поезії Е. Андіївської (збірки «Поезія», 1951; «Народження ідола», 1951; «Риба і розмір», 1961; «Кути опостінь», 1963 та ін.). тенденція герметизації віршованого тексту в її збірках

80-х років («Кав'ярня», «Спокуси святого Антонія», «Віглії», «Архітектурні ансамблі»), елементи символізації, синтаксис і фоніка такої поезії. Новелістика (збірки «Подорож», 1955; «Тигри», «Джалапіта», обидві – 1962) та романістика Е. Андіївської («Геростати», 1970; «Роман про добру людину», 1973; «Роман про людське призначення», 1982), художнє переосмислення ідей Платона та К. Кастанеди. Проблематика міфотворчості як пошуку цілісного художнього бачення.

Наукова діяльність представників «ню-йоркської групи». Антології «Координати» (1969, Т. 1-2), «Поза традиції» (1993), «Півстоліття напівтиші» (2005).

РОЗДІЛ 2. Проза й драматургія 60-80-х років ХХ століття.

ТЕМА 1. Олесь Гончар.

Інформаційний обсяг теми. Патріарх української літератури ХХ ст., академік НАН України, гордість української культури. Біографія письменника.

Особливості ранніх творів – новел «Іван Мостовий», «Черешні цвітуть», «Орля», повісті про події весни і літа 1933 р. «Стокозове поле» (1941), оповідань «Цілюща вода», «Подруги», «Пальма», «Нехай живе життя», «Халяра» та ін.

Художні особливості новели «Модри Камень», її вплив на долю автора. Трилогія «Прапорносці» (1946-1948): відповідність вимогам пануючої ідеології і водночас гуманістичний пафос визволення людини та протест проти війни як аномалії людського життя. Складна сюжетика твору, нашарування багатьох сюжетів-долей, романтизація людських характерів, почуттів і жорстокий реалізм у зображенні війни, її потворних сторін з позиції свідка та безпосереднього учасника. Національна визначеність героїв (Черниш, Хаєцький, Маковейчик, Гай, брати Блаженки). Подальша розробка теми війни у повісті «Земля гуде» (1947), оповіданнях і новелах «Весна за Моравою», «Ілонка», «На озері Балатон», «Гори співають» та ін., кіноповісті «Партизанська іскра» (1955).

Морально-етичні проблеми повоєнного життя у збірках оповідань «Південь» (1951), «Чари-комиші» (1958), «Маша з Верховини» (1959), повістях «Микита Братусь» (1951) і «Щоб світився вогник» (1955). Вплив «теорії» безконфліктності на твори.

Звернення до історичної теми в дилогії «Таврія» (1952) і «Перекоп» (1957). Колоритні картини життя людей українського Півдня, акцент на соціально-класових чинниках зображуваних суспільних процесів, осудження шовінізму.

Роман «Людина і зброя» (1960). Звернення автора до трагічних подій початку війни, показ її антигуманного, протиприродного характеру й утвердження духовного стоїцизму людини в межовій ситуації життя і смерті, гітлерівського і сталінського тоталітаризму. Автобіографічні елементи у творі. Образи Богдана Колосовського та інших студбатовців.

Роман «Циклон» (1970) як своєрідне продовження «Людини і зброї». Мотив випробування людини циклонами: суспільним (фашистське нашестя) і природним, що відкриває в ній незнищенне начало людяності. Роздуми письменника про мистецтво та його місце в житті.

Роман у новелах «Тронка» (1963). Особливості архітектоніки та образної системи. Гуманістичний пафос, поліфонізм проблематики, антикультівський мотив твору.

Колізії навколо роману «Собор» (1968): гоніння на письменника, доля твору. Гострота й актуальність роману, його багатопроblemність. Особливості композиційно-сюжетної побудови. Образна система (Микола Баглай, Ізот Лобода, Єлька, Володька Лобода), питання про Будівника і Руйнача, ремінісцентно запозичене з поеми Т. Шевченка «Сон» («Той мурує, той руйнує...»). Наскрізний образ Собору, його складне конотаційне поле.

Морально-етичні колізії в повісті «Бригантина» (1973) і романі «Берег любові» (1976). Стривоженість автора виявами духовного нездоров'я суспільства. Негативний вплив ідеологічного тиску на твори.

Роман «Твоя зоря» (1980): філософське осмислення долі людини і всієї планети у ХХ ст. Своєрідність сюжетної побудови. Постать Кирила Заболотного. Образи дороги, «слов'янської Мадонни». Метафоризм оповіді, багатство асоціацій у творі. Повість «Далекі вогнища» (1986) як частина романного задуму автора.

Спостереження письменника над психологією руїництва в різних виявах і варіантах і протиставлення їй духовно-будівничого спрямування життя в малій прозі 80-х рр. («Геній в обмотках», «Корида», «Чорний яр», «Двоє в ночі», «Спогад про океан»).

«Поетичний реалізм» як самозначення індивідуального стилю письменника і спроба подолати естетичну нормативність «соцреалізму». Планетарність художнього мислення, синтез романтики і реалізму, високих почувань і життєвої конкретики, віри в людину і розуміння її недосконалості, ліричності і публіцистичності – основні риси творчої манери прозаїка.

Публіцистичні та літературно-критичні виступи письменника: книги «Про наше письменство» (1972), «Письменницькі роздуми» (1980), «Чим живемо» (1991).

Значення мужнього і талановитого слова О. Гончара для української культури, його громадська діяльність і тверда письменницька позиція.

Місце творчості О. Гончара у національній і світовій літературі та культурі.

ТЕМА 2. Михайло Стельмах.

Інформаційний обсяг теми. Життєвий і творчий шлях Михайла Стельмаха – письменника-академіка й ученого-фольклориста. Поетичний доробок. Художній образ краси людської праці в дебютній збірці «Добрий ранок» (1941). Патріотична наснаженість віршів періоду війни (збірки «За ясні зорі», 1942; «Провесінь», 1942). Громадянська, пейзажна й інтимна лірика повоєнних років: збірки «Шляхи світання» (1948) і «Жито сили набирається» (1954). Фольклорна закоріненість образної системи і поетики творів.

Збірка новел «Березовий сік» (1943) – входження письменника у прозу. Героїко-романтичний характер відображення подій війни. Велика проза М. Стельмаха – митця широкого епічного таланту, співця хліборобської праці, літописця долі українського села на тлі глобальних потрясінь ХХ ст. Вічне протиставлення проблем добра і зла, правди і кривди з позицій народної філософії, висока патетичність, романтична піднесеність і тонкий ліризм його

прозового слова. Розвиток письменником традицій лірико-романтичної стильової течії в українській літературі. Багатоаспектність фольклорних впливів на ідіостиль М. Стельмаха. Негативний вплив «соціального замовлення», вимог методу «соцреалізму» на створення художньої картини світу.

Епічний цикл «Велика рідня» (1949-1951), «Кров людська – не водиця» (1957), «Хліб і сіль» (1959): майстерне творення людських характерів, глибоке розкриття внутрішнього світу персонажів, багатство зображально-виражальних можливостей прозового слова.

Художнє відтворення гострих проблем селянського життя в романі «Правда і кривда» (1961). Композиція і сюжет. Універсальний зміст фольклорних образів правди і кривди. Засудження фашизму і сталінізму. Ідея безсмертя народу, його моральної вищості над кривдниками. Система образів-персонажів. Марко Безсмертний і Григорій Задніпровський як втілення етичного ідеалу автора. Жіночі образи. Негативні типи. Дискусія навколо твору.

Автобіографічні повісті «Гуси-лебеді летять» (1964) і «Щедрий вечір» (1967) як ключ до розуміння формування творчої особистості письменника. Образ Михайлика. Ліризм і оптимізм творів, їх фольклорна основа; багатство і поетичність мови.

Роман «Дума про тебе» (1969) – своєрідне продовження автобіографічної дилогії. Багатопланове зображення життя українського села 30-х – початку 40-х рр. як вираження одвічної боротьби добра і зла, любові і ненависті. Ліризм і романтичність у змалюванні образів Богдана Романишина та Ярини Безкоровайної, стосунків героїв. Використання принципу поетичного паралелізму у творі.

Роман «Чотири броди» (1979) – останній у доробку прозаїка. Жанрова своєрідність твору. Звернення до трагічних сторінок минулого, зокрема голодомору і репресій 30-х рр. Утвердження духовної витривалості народу, його вірності ідеалам добра і справедливості. Символічні образи ріки і чотирьох бродів. Система персонажів. Постать Данила Бондаренка. Доля роману.

М. Стельмах-драматург. Його романи як основа драм «Кров людська – не водиця» (1958), «Правда і кривда» (1965), «На Івана Купала (Дума про Морозенка)» (1966), «Дума про любов» (1971). «Трагедія-гімн» «Зачарований вітряк» (1967). Героїко-романтичний стиль творів. Комедії «Золота метелиця» (1957) і «Кум королю» (1968).

Твори для дітей: книги «Жнива» (1951), «Бурундукова сім'я» (1963), «Журавель» (1970), «Ой весна-зоряночка» (1977) та ін.

Фольклористична діяльність. Наукові праці.

Роль творчості М. Стельмаха в розвитку української літератури.

ТЕМА 3. Василь Барка.

Інформаційний обсяг теми. Життя і творчість В. Барки (В. Очерета) – поета, прозаїка і драматурга, літературознавця, критика і перекладача: від романтичного пориву до чернецтва у миру. Генеза творчості: фольклорні джерела, барокова поезія, світ Святого Письма, традиції і досвід Г. Сковороди, Т. Шевченка, І. Франка, М. Коцюбинського, В. Стефаника, шукання новітніх модерних (символізм) і авангардних (футуризм) течій. Контрастність двох перших поетичних збірок: «Шляхи» (1930) – щире одкровення молодого поета, оцінене радянською критикою як «класово-ворожа вилазка в поезії», і «Цехи» (1932) – збірка «виробничих» віршів, вимушена спроба митця писати у дусі «пролетпоезії».

Припинення літературної діяльності. Виїзд на Кубань і Кавказ. Захист кандидатської дисертації «Стиль «Божественної комедії» Данте» (Москва, 1940). Участь у війні, поневіряння на окупованій території, перебування у Німеччині, пошук нової долі у США.

Відновлення художньої творчості в еміграції. Поетичні збірки «Апостоли» (1946), «Білий світ» (1947), «Псалом голубиноного поля» (1958), «Лірник» (1968). Проблеми пошуку гармонії між людиною і світом, людиною і космосом, людиною і творцем світу. Розробка теми земного кохання у протистоянні духовному світу у збірці «Океан» (1959). Розуміння кохання двох як найвищого сенсу життя, вираження краси і гармонії світу та заперечення людського зла. Поема «Судний степ» (1954-1984), присвячена тисячоліттю християнства в Україні. Роман у віршах «Свідок для сонця шестикрилих» (1986). Ідея внутрішньої боротьби сучасно людини між вірою та сумнівом. Монументалізм твору. Антитоталітарний пафос романів «Рай» (1958) і «Едеміти» (1985). Відтворення трагічних подій голодомору 1933 року у романі «Жовтий князь» (1963). Три плани твору: реалістичний, психологічний і духовний. Роман-притча «Спокутник і ключі землі» (1992).

Домінанта мистецького доробку письменника – «вища могутність духовна – світло віри» (В. Барка). Медитативність, виразна релігійність і біблійна основа поезії. Асоціативність і метафоричність, міфологічність і притчевість художнього мислення письменника. Особливості художньої палітри: поєднання символізму з елементами імпресіонізму, футуризму, бароко, тяжіння до фольклорної стихії, казковості.

Літературознавчі праці та есеї В. Барки «Жайворонкові джерела» (1956), «Уваги про поезію старовинну і сучасну» (1958), «Правда Кобзаря», «Творчість», «Хліборобський Орфей, або Кларнетизм» (всі – 1961), «Вершник неба» (1965).

Сучасна рецепція творчості В. Барки.

ТЕМА 4. Павло Загребельний.

Інформаційний обсяг теми. Павло Загребельний – визнаний майстер історичного роману другої половини ХХ ст. Проза 50-х р.: збірки оповідань і новел «Каховські оповідання», 1953 (у співав.); («Степові квіти», 1955; «Учитель», 1957; «Новели морського узбережжя», 1958), повісті «Марево», «Там, де співають жайворонки» (обидві – 1956), «Дума про невмирущого» (1957) як шлях пошуку власного стилю.

Роман – основний жанр письменника. Пригодницька лінія в дилогії «Європа 45» (1959), «Європа. Захід» (1961), романах «Шепіт» (1966), «Добрий диявол» (1967).

Спроба відійти від стереотипів «виробничої» прози в романі «Спека» (1960), трилогії «З погляду вічності» (1970), «Переходимо до любові» (1971), «Намилена трава» (1974). Невимушеність оповіді, її інформативність, гумористично-іронічна тональність. Оригінальність композиції аналітично-проблемного роману «День для прийдешнього» (1963), присвяченого життю наукової інтелігенції. Продовження теми в романі «Розгін» (1976). Осмислення проблеми протистояння таланту і посередності в образах героїв-антиподів Карна ля і Кучмієнка. Фольклорно-хімерна основа дилогії «Левине серце» (1978) і «Вигнання з раю» (1958). Критика негативних суспільних явищ часів

«застою» в романі «Південний комфорт» (1984). Антикультівський пафос повісті «В-ван» (1988).

Історична романістика П. Загребельного. Її аналітизм, полемічність, філософська наснаженість, оригінальність форми. Роман «Диво» (1968): композиційно-сюжетна своєрідність, наскрізний образ Софії Київської, центральна постать Сивоока – талановитого зодчого з народу, багатотональність характерів і картин. Суголосність ідей роману «Диво» і роману «Собор» О. Гончара. Звернення до часів Київської Русі в романах «Первоміст» (1972) і «Смерть у Києві» (1973). Образи видатних українських жінок у романах «Євпраксія» (1975) і «Роксолана» (1980). Розкриття внутрішнього світу думок і почувань героїнь, які прагнуть відстояти свою людську гідність. Доба Хмельниччини в «суб'єктивній епопеї» (В. Дончик. «Я, Богдан (Сповідь у славі)», 1983). Монологічна структура твору, різноаспектність зображення образу Богдана Хмельницького – державця, полководця і яскравої, сповненої суперечностей особистості. Багатовікова історія України в романі «Тисячолітній Миколай» (1994). Елементи художньої умовності у творі.

Сучасність як тематична домінанта прози письменника 90-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст. «Повість абсурду» (П. Загребельний) радянської дійсності «Гола душа (Сповідь перед мікрофоном)» (1992).

Пригодницько-детективні повісті «Ангельська плоть» (1993), «Попіл снігів» (1995) і роман «Зона особливої охорони» (1999). Гротескно-сатиричне зображення постколоніального суспільства в романах «Юлія, або Запрошення до самогубства» (2001), «Брухт» (2002), «Стовпотворіння: Деревяна книжечка про кумедну державу» і «Кавтаклізма, або Кошмарна пригода в Європейському домі: Текст для самозакоханого актора» (обидва – 2004).

П'єси письменника як драматургічні версії романів «День для прийдешнього» («Хто за? Хто проти?», 1967), «З погляду вічності» («І земля скакала мені навстріч», 1976), «Розгін» («Межі спокою», 1982).

Літературно-критичні та публіцистичні статті й есе (збірник «Неложними устами», 1981).

ТЕМА 5. Євген Гуцало.

Інформаційний обсяг теми. Чинники формування письменника, його світогляду. Вплив народного середовища, фольклорної традиції. Творчість Є. Гуцала як реалізація заповітної ідеї «написати українську душу... українською мовою». Збірки малої прози «Людина серед людей» (1962), «Яблука осіннього саду» (1964), «Скупана в любистку» (1965), «Запах кропу» (1969) та ін.

Осмислення проблеми «людина і земля» у складних обставинах повоєнного часу. Реалізм і точність відтворення дійсності («Весняна скрипочка згори», «Спомин про синю весну», «Прелюдія весни», «Липневий дощ» та ін.). Морально-етична проблематика, глибина відображення душі звичайної людини, багатства її духовного життя у творах «Ходімо до мене, Іване», «Скупана в любистку», «Олянка», «Ликова», «Жартували з Катериною» та ін. Особливості розкриття теми матері («Запах кропу», «Копитами збито», «Сльози землі», «Образ матері» ін.).

Стильова своєрідність малої прози. Ліризм як форма суспільної опозиції автора. Жанрові особливості. Поєднання класичної форми та нового способу моделювання дійсності. Авторський жанр новели-пісні («Пісня про мить»,

«Пісня про Високі Гори», «Пісня про стару хату» та ін.). Роль музикального начала в новелах Є. Гуцала. Прогресування елементів автобіографізму, розширення функції оповідача. Особливості «образу автора».

Драматизм воєнної та повоєнної дійсності в повістях «Мертва зона» (1967), «Родинне вогнище» (1968, ін. назва – «Мати своїх дітей») і «Подорожні» (1969). Розуміння війни як антигуманного явища, протиставлення народної моралі офіційній ідеології. Об'єктивно-реалістична манера оповіді. Тенденційна критика повістей «Мертва зона» і «Родинне вогнище», вилучення їх з літературного процесу.

Лірико-психологічна стихія повістєвої діалогії з життя вчительства «Сільські вчителі» (1971) і «Шкільний хліб» (1973). Центральний образ Олени Левівни.

«Міська» тема в повісті «Двоє на святі кохання» (1973). Образ рефлектуючого героя-маргінала Івана Поляруша як вияв духовної опозиції письменника. Заборона книжкового видання твору.

«Ексцентричні» (Є. Гуцало) оповідання збірок «Полювання з гончим псом» (1980), «Мистецтво подобатись жінкам» (1986), «Імпровізація плоті: Епос-ерос» (1993) та ін. – своєрідний український аналог «Декамерона» Дж. Бокаччо. Засоби гротеску, трагедії, бурлеску у творах.

«Химерний» роман-трилогія «Позичений чоловік» (1981), «Приватне життя феномена» (1982), «Парад планет» (1984). Гротескна форма осмислення дійсності, активне використання народного гумору та фразеології у творах. Головний герой Хома Прищепа як сучасна трансформація фольклорного образу, носій кращих рис національного характеру.

Переосмислення драматичних сторінок історії народу в повістях «Голодомор» і «Безголов'я» (збірка «Сльози божої матері», 1990).

Твори для дітей (збірки «Олень Август», 1965; «Саййора», 1980; «Пролетіли коні», 1984 та ін.): позиція людських стосунків, жанрово-стильова різноманітність.

Ліричне осягнення світу у збірках поезій «Письмо землі» (1981), «Час і простір» (1983), «Живемо на зорі» (1984), «Напередодні нинішнього дня» (1989).

Публіцистика 90-х рр. антиімперський пафос статей «Ментальність орди, або ж творення «Євразійського простору», «Знак Чечні» та ін. (книга «Ментальність орди», 1996).

Еволюція розвитку літературно-критичної думки про творчість Є. Гуцала.

ТЕМА 6. Григір Тютюнник.

Інформаційний обсяг теми. Григір (Григорій) Михайлович Тютюнник – довершений майстер малої прози, «блискучий новеліст і повістяр» (О. Гончар), «певний підсумок у нашому національному бутті» (П. Мовчан). Творчість прозаїка у контексті «шістдесятників», участь у розширенні жанрово-стильового потенціалу української літератури 60-70-х років. Позначення досвіду важкого життя сина репресованого, очевидця колективізації та війни, сучасника «принад» соціалістичного ладу на творчості письменника, стимулювання до неї з боку брата – письменника Григорія Тютюнника, автора роману «Вир». Пошуки власного шляху у літературі, реалізація стильової манери неореалізму в оповіданнях і повістях як відповідної іманентним характеристикам таланту. Життєве кредо: «Я

боюся безслідно прожити життя...». Здатність письменника у звичайних, буденних реаліях життя бачити глибинну сутність. Ідея людяності і добра – наріжний камінь творчості. Герої прози Гр. Тютюнника як носії української ментальності в її кращих проявах – працьовитості, закоханості у красу природи, мрійливості. Щирості. Доброзичливості, милосердя.

Новаторські пошуки у першій збірці оповідань «Зав'язь» (1966). Аналіз душі простих людей, висвітлення її протистоянь абсурдній (банальній) дійсності у збірках «Деревій» (1969), «Батьківські пороги» (1972), «Крайнебо» (1975), «Коріння» (1976). Оголений драматизм людської душі, жорстоке нарративне письмо малої прози («Деревій», «Три зозулі з поклоном», «Три плачі над Степаном», «Смерть кавалерам» та ін.). Маргінальні мотиви і характери в оповіданнях «Син приїхав» і «Оддавали Катрю», повісті «День мій суботній». Ліризм поезії у прозі з циклу «Крайнебо».

Розкриття колізій ініціації як змушення дитячої душі у трагічній ситуації війни та важких повоєнних років у повістях «Облога» (1969), «Климко» (1976), «Вогник далеко в степу» (1979). Автобіографізм творів.

Аналіз внутрішнього світу сучасника у незакінченій повісті «Житіє Артема Безвіконного», жанрова переінтерпретація, автопровіденціальний мотив твору.

Усунення дидактизму у творах для дітей (збірки «Ласочка», 1970; «Лісова сторожка», 1971; «Степова казка», 1979).

Посмертне визнання письменника, сучасні проблеми дослідження його прозового слова.

ТЕМА 7. Роман Іваничук.

Інформаційний обсяг теми. Життєвий і творчий шлях письменника. Вплив новелістичної школи В. Стефаника на становлення молодого прозаїка. Соціальна та морально-етична проблематика творів (збірки новел «Прут несе кригу», 1958; «Не рубайте ясенів» і «Під склепінням храму», обидві – 1961); «Тополина заметіль», 1965; «Дім на горі», 1969; «Сиві ночі», 1975; «Одна хлібина на двох», 2004). Художня еволюція письменника від жанру новели до великих епічних полотен. Спорідненість домінантних рис прозописьма Р. Іваничука із технікою побудови новели: лірико-романтична тональність; психологізація оповіді; висвітлення події, вчинку людини «з середини»; напруженість, динамізм розповіді, уміння бачити сенс події з дистанції часу.

Трилогія «Край битого шляху» (1964) – «школа письменницької каліграфії». Повість «Спрага» (1964) – важливий етап у творчій біографії письменника, становлення гостропроблемного бачення. Проблема випробування в пов'язаних між собою героями повістях «Місто» (1977); «На перевалі» (1981), «Сьоме небо» (1985). Образ українського народу, що постає з творів. Художні рішення митця в повістях: «І земля, і зело, і пісня» (1986, 2006). «Оферми з тридцять шостого регіменту» (2005), «Соло на флейті» (2006), «Не спокутне» (2004), «Лісова повість» (2002), «Штрихи до моєї біографії» (2006).

Історична проза – основна літературна царина прозаїка. Цикл історичних романів «Меч і думка», пройнятий патріотичною ідеєю любові людини до рідної землі, народу і відповідальності перед ними як смислу її існування. Протест проти політики денационалізації в дебютному романі «Мальви» (1968, авторська першоназва – «Яничари»). Тема яничарства. Образ Марії та її дітей

Соломії-Мальви, Андрія і Семена. Різка критика «ідеологічно шкідливого» твору, заборона його друку.

Розповідь про складні, часто трагічні сторінки минулого народу в романах «Черлене вино» (1977), «Манускрипт з вулиці Руської» (1979), «Вода з каменю» (1982), «Четвертий вимір» (1984), «Шрами на скалі» (1987), «Журавлиний крик» (1988), типологічні риси творів: гостросюжетність, оригінальність стильових прийомів, елементи художньої фантастики, закорінені у фольклорі, правдивий фактаж і наукова достовірність, нові історіософські акценти.

Загостреність проблематики творів, розкутість автора в доборі художніх прийомів, поглиблення філософічності зображуваного в романах і повістях («Бо війна війною», 1989; «Орда», 1991; «Саксаул у пісках», 2000; «Через перевал», 2004; «Злодії та Апостоли», 2005). Тяжіння митця до моделювання подій всесвітньої історії вміщення в цей контекст сторінок історії України (триптих повістей «Смерть Юди», 1997). Романний триптих «Вогненні стовпи» (2002) – перший в незалежній Україні твір про історію Української Повстанської Армії. Роль авторських жанрових визначень частин триптиха (легенда, притча, реквієм) у потрактуванні письменником трагічних подій національно-визвольних змагань.

Творча праця Р. Іванчука на ниві мемуаристики. Проекція світобачення письменника в публіцистичних спогадах: «Благослови, душе моя, Господа», 1993; «Дороги вольні і невольні», 1999; «Нещоденний щоденник», 2005.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	лз	інд	с.р.		лк	пз	лз	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Художні пошуки української поезії 60-80-х років ХХ ст.												
Тема 1. Літературно-мистецьке життя 60-80-х років ХХ ст. Шістдесятництво	10	4	2	-	-	4	-	2	-	-	-	7
Тема 2. Творчість Андрія Малишка	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	7
Тема 3. Творчість Дмитра Павличка	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	7
Тема 4. Творчість Василя Симоненка	8	2	2	-	-	4	-	2	2	-	-	8

Тема 5. Ліна Костенко	10	4	2	-	-	4	-	2		-	-	7
Тема 6. Микола Вінграновський	8	2	2	-	-	4	-	-	2	-	-	7
Тема 7. Іван Драч	10	4	2	-	-	4	-	-	-	-	-	8
Тема 8. Борис Олійник	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	6
Тема 9. Василь Стус	10	4	2	-	-	4	-	-	2	-	-	7
Тема 10. Поети «Нью-Йоркської групи»	6	2	-	-	-	4	-	2	-	-	-	6
Разом за розділом 1	86	30	16	-	-	40	-	8	6	-	-	70
РОЗДІЛ 2. Проза і драматургія 60-80-х років ХХ ст.												
Тема 1. Олесь Гончар	10	4	2	-	-	4	-	-	2	-	-	6
Тема 2. Михайло Стельмах	11	4	2	-	-	5	-	2	-	-	-	8
Тема 3. Василь Барка	8	2	2	-	-	4	-	2	-	-	-	8
Тема 4. Павло Загребельний	9	2	2	-	-	5	-	2	-	-	-	8
Тема 5. Євген Гуцало	8	2	2	-	-	4	-	-	2	-	-	9
Тема 6. Григійр Тютюнник	10	2	4	-	-	4	-	-	2	-	-	9
Тема 7. Роман Іваничук	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	8
Разом за розділом 2	64	18	16			30		6	4			56
УСЬОГО ГОДИН	150	48	32	-	-	70	-	14	10	-	-	126

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1.	Художній світ лірики Д. Павличка	2 год	
2.	Історіософська візія України в творах Ліни Костенко	4 год	2 год.
3.	Василь Симоненко	4 год	1 год.
4.	Характер модерністських шукань М. Вінгановського	2 год	1 год.
5.	Поезія І. Драча.	4 год	
6.	Поезія В. Стуса.	4 год	2 год.
7.	Екзистенціальні й гуманістичні виміри людини в творах О. Гончара	4 год	2 год.
8.	«Жовтий князь» В. Барки	2 год	
9.	Історична проза 60-80-х рр. ХХ «Диво» П. Загребельного	4 год	
10.	Новаторство Гр. Тютюнника в жанрі новели.	2 год	2 год.
УСЬОГО ГОДИН		32 год	10 год

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Теми індивідуальних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1.	Літературно-мистецьке життя 20-30-х років ХХ ст. Шістдесятництво	4 год	7 год.

2.	Творчість А. Малишка	4 год	7 год.
3.	Творчість Д. Павличка	4 год	7 год.
4.	Творчість В. Симоненка	4 год	8 год.
5.	Ліна Костенко	4 год	7 год.
6.	М. Вінграновський	5 год	7 год.
7.	І. Драч	4 год	8 год.
8.	Б. Олійник	4 год	6 год.
9.	В. Стус	4 год	7 год.
10.	Поети Нью-йоркської групи	4 год	6 год.
11.	О. Гончар	4 год	8 год.
12.	М. Стельмах	4 год	8 год.
13.	В. Барка	4 год	8 год.
14.	П. Загребельний	5 год	8 год.
15.	Є. Гуцало	4 год	8 год.
16.	Гр. Тютюнник	4 год	8 год.
17.	Р. Іваничук	4 год	8 год.
УСЬОГО ГОДИН		70 год	126 год.

9. Індивідуальні завдання

РОЗДІЛ 1

1. Поясніть художнє наповнення образів Василя Симоненка «білява хата» («Лебеді материнства») та Івана Драча «Парфенони солом'яно-русі» («Балада про Сар'янів та Ван-Гогів»).

2. Визначте народнопісенну основу поезії Василя Симоненка «Лебеді материнства».

3. З'ясуйте, чому Василь Симоненко використовує образ лебедів у поезії «Лебеді материнства».

4. Охарактеризуйте мотив духовної величі простої трудівниці в поемі «Баба Онися» Василя Симоненка.

5. Поміркуйте, чому було вилучено з літературного обігу такі твори Василя Симоненка, як «Курдському братові», «Злодій», «Некролог кукурудзяному качанові», «Брама», «Суд».

6. Прокоментуйте слова Василя Симоненка:

Ми – це не безліч стандартних «я»,

А безліч всесвітів різних.

7. Подумайте, чому Олесь Гончар назвав Василя Симоненка «витязем молоді української поезії».

8. Прокоментуйте рядки Івана Драча з поеми «Ніж у сонці»:

Ракету ми зробили з хліба й сліз,

Із гордості і доброти людської,

Це – найміцніший сплав...

9. Розкрийте принципи народної етики, художньо втіленої у вірші «Коли ми йшли удвох з тобою...» Дмитра Павличка.

10. Поміркуйте, чому в поемі «Смерть Шевченка» Іван Драч називає псевдопатріотів «українськими горобцями».

11. Дослідіть сонцепоклонницькі мотиви у творчості Івана Драча (міні-твір).

12. Подумайте, чому «Чорнобильську Мадонну» Івана Драча називають мозаїчною поемою.

13. З'ясуйте символіку назв і чисел у вірші «Два кольори» Дмитра Павличка.

14. Поясніть зміст таких рядків Дмитра Павличка з поезії «Два кольори»:

Мене водило в безвісті життя,

Та я вертався на свої пороги.

15. Поміркуйте, чому Дмитро Павличко свої псалми називає «покаянними» (псалми – пісні релігійного змісту, виток яких пов'язані з біблійним царем Давидом).

16. Вкажіть, з яких історичних деталей і фактів створено сюжет роману «Маруся Чурай» Ліни Костенко.

17. Подумайте, чому в романі «Маруся Чурай» Ліни Костенко мандрівний дяк – випадковий супутник головної героїні – не має імені.

18. Поміркуйте, чому роман «Маруся Чурай» Ліни Костенко не завершується сценою помилування героїні.

19. Вкажіть, що об'єднує Марусю Чурай, героїню однойменного роману Ліни Костенко, і Мавку з «Лісової пісні» Лесі Українки.

20. Простежте, як тема поета і поезії звучить у вірші «Мій перший вірш написаний в окопі...» Ліни Костенко.

21. Зробіть порівняльний аналіз твору «Дві сестри» І. Драча і поезій «Піч», «Жорна», «Дід умер» Василя Симоненка (на вибір).

22. Вкажіть, якими ознаками збагатив Іван Драч жанр драматичної поеми.

23. Поясніть метафори Івана Драча «пилюка зір», «дно роси», «встає бульвар на тополинний зріст», «в мікрофон криниці».

24. Поміркуйте, чому, на думку Ліни Костенко, поезія не може бути «набором алітерацій».

25. Вкажіть, як наповнено новим змістом усталену жанрову форму у творі «Пастораль ХХ сторіччя» Ліни Костенко.

26. Визначте основні мотиви поезії Василя Стуса.

27. Вкажіть, які аспекти історичної тематики відображено в поезії «За літописом Самовидця» Василя Стуса.

28. Розкрийте символічність назви збірки «Палімпсести» Василя Стуса.

29. Вкажіть, які образи є наскрізними в поезії Василя Стуса.

30. Простежте, як Василь Стус переосмислює «Літопис Самовидця».
31. Поміркуйте, чому Юрій Шевельов стверджував думку:
Не можна собі уявити Стуса поза українською мовою, не можна його уявити поза Шевченковою стихією.
32. З'ясуйте, яку думку стверджує Борис Олійник у рядках:
*Страшно безсило-малим
Чути себе перед смертю.
Але страшніше, коли
Ні за що вмерти.*
33. Подумайте, чому Борис Олійник твір «Крило» назвав «маленькою поемою».

РОЗДІЛ 2

1. З'ясуйте, як художньо реалізується в романі «Собор» Олеся Гончара мотив «виховання історією».
2. Доведіть, що Володька Лобода з роману «Собор» Олеся Гончара є гірким символом епохи.
3. Поміркуйте, чому саме вустами Ізота Лободи промовляє Олесь Гончар у романі «Собор»:
Каліка той, хто не здатен предківщиною дорожити. Людині дано пам'ять, що сягає у віки, тому вона й людина.
4. Поясніть вислів з роману Олеся Гончара «собор душі».
5. Доведіть, що «Собор» Олеся Гончара є романом-застереженням.
6. Проаналізуйте елементи публіцистичності в романі «Собор» Олеся Гончара.
7. Поміркуйте, чому Олеся Гончара називають продовжувачем традицій Олександра Довженка та Юрія Яновського.
8. Поясніть, чому в романі «Людина і зброя» Олеся Гончара немає розгорнутих батальних сцен.
9. З'ясуйте, випадково чи ні герої роману «Людина і зброя» Олеся Гончара за фахом – майбутні історики.
10. Простежте, як Олесь Гончар розв'язує проблему довір'я до людини, змальовуючи в романі «Людина і зброя» образ Спартака Павлуценка.
11. Визначте ідейно-художню функцію «Листів з ночей оточенських» у композиції роману «Людина і зброя» Олеся Гончара.
12. З'ясуйте, які образи роману «Правда і кривда» Михайла Стельмаха підпорядковані викриттю і засудженню сталінських часів?
13. Яка роль вставних епізодів у романі «Правда і кривда» Михайла Стельмаха?
14. Вкажіть, яку роль виконує заспів у композиції роману «Правда і кривда» Михайла Стельмаха.
15. Вкажіть, з якою метою Михайло Стельмах у романі «Правда і кривда» обіграє народні легенди про Марка Проклятого.
16. Подумайте, чому розповідь у повістях «Гуси-лебеді летять» і «Щедрий вечір» Михайла Стельмаха близька до поетики казки.

17. Проаналізуйте особливості змалювання пейзажів у повістях «Гуси-лебеді летять» і «Щедрий вечір» Михайла Стельмаха.
18. Окресліть проблематику творчості Григора Тютюнника.
19. Подумайте, чому для Григора Тютюнника жанр новели став найулюбленішим.
20. Простежте, чи традиційно розв'язується в новелі «Три зозулі з поклоном» Григора Тютюнника проблема любовного трикутника.
21. Поміркуйте, чому Катря з оповідання «Оддавали Катрю» Григора Тютюнника викликає жаль і співчуття, хоча виходить заміж за того, кого любить.
22. З'ясуйте, який зміст вкладає Павло Дзякун, персонаж твору «Син приїхав» Григора Тютюнника, у слова «вміти жити».
23. Простежте, як через долю Катрі («Оддавали Катрю») Григир Тютюнник зображує українське село і його проблеми.
24. Поясніть символічність назви новели «Зав'язь» Григора Тютюнника.
25. З'ясуйте, в чому виявляється автобіографічність таких творів Григора Тютюнника, як оповідання «В сутінки», «Смерть кавалера», новела «Три зозулі з поклоном», повісті «Климко», «Облога», «Вогник далеко в степу».
26. Поясніть, чому про Григора Тютюнника говорять як про майстра художньої деталі.
27. Дослідіть стильові домінанти творчості Григора Тютюнника (обсяг відповіді – 5-6 речень).
28. З'ясуйте проблематику роману «Диво» Павла Загребельного.
29. Поясніть назву роману «Диво» Павла Загребельного.
30. Визначте особливості сюжету та композиції роману «Диво» Павла Загребельного. Поясніть часові зміщення у творі.
31. З'ясуйте художні засоби творення образу Сивоока у романі «Диво» Павла Загребельного.
32. Охарактеризуйте образ Ярослава Мудрого в романі «Диво» Павла Загребельного.

10. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання.

Пояснювально-ілюстративний метод: повідомлення інформації з використанням різних засобів з подальшим усвідомленням такої інформації та її фіксацією у пам'яті студентів. Найчастіше метод реалізується на лекціях у формі розповіді чи пояснення складного теоретичного та (або) великого за обсягом навчального матеріалу тощо.

Репродуктивний метод: відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій. Метод є корисним для засвоєння основних понять.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних ситуацій, надання допомоги студентам у їхньому аналізі

з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни викладач формує у студентів зразки наукового пізнання та вирішення проблемної ситуації.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому студенти опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.

Дослідницький метод спрямований на залучення студентів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій. При вивченні навчальної дисципліни студенти можуть виконувати науково-дослідні завдання з подальшим оформленням та оприлюдненням отриманих наукових результатів. При цьому викладач орієнтує студентів на проведення досліджень, долучає до їхньої самостійної організації.

Серед *словесних методів навчання* увагу акцентуємо на лекції, навчальній дискусії, диспуті, консультації.

Активізовано комп'ютерну презентацію, відеометоди поєднані з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційними та мультимедійними.

Під час практичних занять будуть використані новітні мультимедійні та комп'ютерні технології: групове навчання, мозковий штурм, робота в парах.

На чільному місці перебуватиме індивідуальна науково-дослідна робота.

При викладанні навчальної дисципліни «Історія української літератури: Історія української літератури I половини ХХ століття» використовуються як традиційні, так і сучасні, зокрема особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні *технології навчання*. Зокрема, для активізації освітнього процесу передбачено застосування *проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій* тощо.

Лекції будуть органічно поєднуватися не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо.

11. Критерії та методи оцінювання

Методи оцінювання: усні та письмові тести, проекти, презентації.

Поточний контроль буде проводитись на усіх видах аудиторних занять: лекціях, практичних, індивідуальних заняттях). Окремо буде оцінена самостійна робота з кожної теми.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, портфоліо тощо, проведення контрольних робіт, колоквиумів на інше.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, в тому числі й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами.

Метод підсумкового оцінювання: залік, який буде проведено у формі комп'ютерного тестування. За рішенням кафедри на залік відведено 20 балів. 80 балів студент може одержати за окремі форми навчальної діяльності: поточне засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи, за ІНДЗ, за підготовку наукових публікацій.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень студента
<p style="text-align: center;">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Студент проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Студент спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Студент проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p style="text-align: center;">В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Студент володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>

<p>С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Студент усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Студент спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНІЙ</p>
<p>Д 60-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність студентів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬН О</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>
<p>F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>

12. Розподіл балів, які отримують студенти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																												Підсумкова контроль (залік)	Загальна кількість балів				
РОЗДІЛ 1 – 40 балів														РОЗДІЛ 2 – 40 балів																			
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	20	100															
A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C	A	C
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	3	2	2	3	4	2	4	3	4	3			

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма дисципліни.
2. Робоча навчальна програма дисципліни.
3. Плани лекційних занять.
4. Плани практичних занять.
5. Плани самостійної роботи.
6. Конспекти лекції дисципліни.
7. Індивідуальні завдання.
8. Питання і завдання до поточного контролю.
9. Питання до підсумкового контролю.

14. Рекомендована література

Основна

1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. Віра Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
2. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. : У 10 т. Київ : Академія, 2019. Т. 6 528 с.
3. Грабович Г. До історії української літератури : Дослідження, есе, полеміка. Київ, 1997. 604 с.
4. Денисюк І. Розвиток малої прози в українській літературі ХІХ – початку ХХ століття. Львів, 1999. 276 с.
5. Історія української літератури ХХ століття : У 2 т. / За ред. академ. В. Дончика. Київ, 1998. Т. 1. 464 с.
6. Історія української літератури ХХ – початок ХХІ століття : У 3 т. / За ред. В. Кузьменка. Київ, 2015.
7. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ, 1995. 688 с.
8. Зеров М. Українське письменство : Збірник праць / Упоряд. М. Сулима. Київ, 2003. 302 с.
9. Зеров М. Українське письменство ХІХ століття : Від Куліша до Винниченка. Київ, 2007. 568 с.
10. Наєнко М. Історія українського літературознавства і критики : Підручник для філолог. факультетів. Київ, 2016. 360 с.
11. Панченко В. Сонячний годинник. Київ : Темпора, 2019. 416 с.
12. Панченко В. Кільця на дереві. Київ : Кліо ТОВ, 2016. 560 с.

Словник

1. Літературознавча енциклопедія : У двох томах. Т. 2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 624 с.

Додаткова

1. Білецький О. Літературно-критичні статті. Київ, 1990. 254 с.
2. Бойко Ю. Вибране : У 4 т. Гейдельберг, 1972–1990. Т. 1. С. 261–312
3. Грабович Г. До історії української літератури : Дослідження, есе, полеміка. Київ, 1997. 760 с.
4. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурс раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. Львів, 1997. 468 с.
5. Єфремов С. Літературно-критичні статті. Київ, 1993. 490 с.
6. З порога смерті: Письменники України – жертви сталінських репресій: Вип. 1. Київ, 1989. 517 с.
7. Костюк Г. Зустрічі і прощання : Спогади. Київ : Едмонтон, 1987. 345 с.
8. Кошелівець І. Сучасна література в УРСР. Нью-Йорк, 2005. 324 с.
9. Павличко С. Дискурс українського модернізму. Київ, 1997. 490 с.
10. Шерех Ю. Третя сторона: Література. Мистецтво. Ідеології. Київ, 1993. 380 с.
11. Харчук Р. Сучасна українська проза: Постмодерний період : Навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2008. 248 с.

12. Моренець В. Оксиморон : Літературознавчі статті, дослідження, есеї.
Київ : Аграр Медіа Груп, 2010.

15. Інформаційні ресурси

URL-адреси сайтів з української літератури

Освітній онлайн-ресурс

<http://litmisto.org.ua/>

Електронна бібліотека української літератури

<http://www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html>

Гуманітарний архів «Антропос»

<http://www.anthropos.net.ua/jspui/>

Архів журналу «Слово і час»

http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sch/texts.html

Архів журналу «Дивослово»

<http://dyvoslovo.com.ua/archive/>